

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA



ANUL X

No. 37

23 NOEMVRIE

1930



In acest număr: *Regele culturii naționale de Octavian Goga; Rugăciune, poezie de D. Ciurezu; Care-i noua problemă de stat? de Eugen Lotru; In cheștiunea manualelor didactice de I. Lupaș; Criza germană de Vintilă Petala; Academia italiană de V. P. Râmnicăeanu; Sărbătorirea Scriitorului de D. Cucu; Cronica politiceii interne: 1907; Chirurgia bugetară de A. H.; Cronica politiceii externe: Englițera și Palestina de V. P. R.; Gazeta rimată: Doina lui Cassiu de I. Budoiu-Deleanu; Inseamnări: „Astra” și politica, Modificarea legii electorale, Ortodoxie și catolicism, Cheștiunea navală în Marea-Neagră, Răspunsul Ardealului, Imagini uitate, etc.*

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STR. REGINA MARIA No. 35

32 PAGINI

UN EXEMPLAR 10 LEI

Țara Noastră



Regele culturii naționale

— Cuvântare rostită în ședința festivă a „Astrii” la Caransebeș —

Academia Română își face deosebita cinste de a transmite societății surori „Astra” salutul ei și urarea de muncă spornică prin care se continuă nobila tradiție a înaintașilor.

Prezența Majestății Voastre, Sire, dă o semnificare particulară și neobișnuită acestei adunări. E o serbare nouă, care luminează aici: un val sguđuitor de emoții, necunoscute până azi. Clipa e atât de mișcătoare în marea ei simplitate, — Regele venit să stea în fruntea unei umile întruniri culturale dintr'un orașel al Banatului, — încât mintea tuturor tresare și fibrele de simțire ale mulțimii se cutremură parcă de un mister care n'a atins niciodată acest colț de pământ. Un tâlc voit vorbește țării întregi din acest gest, un îndreptar de domnie se dă conștiinței noastre obștești. Da, o lume nouă s'a zidit la noi, o simțim cu toșii, triumful ei se deslușește azi. Nu e nici o mirare, că amintiri din trecut și întrebări de viitor se amestecă acum într'o volbură cutropitoare, nu e nici o mirare că umbre de demult cu falfăirea lor umedă încă de lacrimile noastre se scormonesc din depărtări și vin la praznic, Sire, să cadă biruite de muștrare în fața acestei fărzii și curate scene de familie, când Suveran și supușii săi sunt laolaltă și într'o sfântă comuniune de credință se închină aceluiaș altar.

Bănățenii cu ființa lor sensibilă, neam de artiști roboți de culoare și cântec, pătrund în elanul lor atât de bine această apropiere și se mândresc cu ea. După ce veacuri dearîndul au albit câmpiile Europei cu oasele unor grăniceri cari nu-și apărau granița lor, ei își dau seama azi că Tronul nu e prea înalt ca să-i audă și că Regele nu nu e prea departe ca să coboare la casa lor. Ascultându-Vă graiul, Sire, și pipăind cu vechea lor înțelepciune fărănească rostul cugetului

Vostru, o minunată punte de înțelegere se întruchipează aici. Țara proaspătă încă în alcătuirile ei, la astfel de prilejuri primește botezul eternității. Mâna Voastră augustă smulge ca prin farmec acest popor din obida vremurilor, el pricepe însfârșit că are o patrie și un Domn, pentru care atât viața cât și moartea își poate găsi suprema justificare. Se rectifică astfel erezii moștenite, se alungă strigoii zidurilor dărâmate și în atmosfera purificată un principiu de sănătate robustă întărește inimile. E o neprețuită binefacere morală într'o asemenea spovedanie reciprocă, Sire, din fluidul ei miraculos s'a încheșat totdeauna în istorie blocul de granit al solidarității naționale, care înfruntă ori-ce primejdii.

Dar dincolo de această operă de consolidare, întreagă misiunea noastră ca neam încheșat într'o liberă viață de stat, apare la lumina unor astfel de clipe rezumative. Se lămuresc ca la sclipirea unui fulger argumentele diferențierii noastre de rasă, ca și etapele unei evoluții în vederea elaborării pentru ziua de mâine. Sufletul românesc nu e ca al popoarelor îmbătrânite, o urnă plină în care dorm liniștit moaște străvechi înfășurate în glorii apuse. Incheșai de curând, noi avem tot neastâmpărul creator al energiilor nedospite încă. Ca în sânul ferbinte al pământului nostru unde fierb râuri de foc și se aud groaznice uruituri subterane, în noi clocotesc forțe virile, pe cari viștregia trecutului nu ne-a îngădui să le valorizăm. E o frământare sgomotoasă și informă uneori, totul merge însă spre o desfășurare logică, urmând legea implacabilă a deslipirii din haos. Istoria României moderne arată limpede treptele ascensiunii noastre. Într'o jumătate de veac și mai bine, destinul românismului s'a încadrat într'un strălucitor triptic care spune totul și înlătură ori-ce nedumerire. Priviți-l: Regele Carol I, autor al independenței Regatului, Regele Ferdinand făuritor al Unirii, Regele Carol II sortit să dea cultura națională a României.

Ce s'a câștigat în suprafață eri, Veși întări în adâncime, Sire!

Subt sceptrul Vostru noi vom intra în tranșeele civilizației, acolo unde se frâng rămășițele robiei intelectuale de eri și se plămădește cu adevărat secretul de biruință al unui neam. Simfonia vastă a universalității se va complecta astfel cu accentele specifice ale geniului traco-roman. O bună rânduială a sorșii V'a ridicat pe Majestatea Voastră să prezidați la această cotitură a istoriei. Inzestrat cu strălucite înclinări către toate ramurile frumosului, aveți mai ales acel dar al nașterii pe pământul nostru, singurul care desleagă taine și pricepe ascunse doruri. S'ar părea că pronia milostivă, vrând să ne dăruiască după amare suferinți, suflând colbul de pe bătrâne pravili, a reinviat îndemnuri din sbuciumul lui Neagoie Basarab și le-a înscăunat din nou la domnie.

Să trăiți, Sire, Academia Română prin rostul meu, Vă exprimă recunoștința binemeritată a literelor românești.

OCTAVIAN GOGA



Rugăciune

Doamne,

„Fă din cântul meu
„Ciocârlii și curcubeu,
„Ciocârlile să sue
„Către Tine, cărăruie;
„Curcubeul să oprească
„Ploile să năvălească
„Munca să mi-o nimicească;
„Că Ți-oi duce gând curat
„La biserica din sat
„Și Ți-oi strânge bucurii
„Cu copiii la Florii...

Doamne,

Revărsare înflorită cântul lui
Cum e iarba, cum sunt spinii câmpului,
Cum e ochiul blând de floare, neștiut,
Sub senin și 'ntre hotare alb crescut.

Răsărit așa din ploae, din pământ,
Din adâncuri înSORITE și din vânt,
Iși întinde către Tine ruga lui
Cuiburi calde dăruite pasărilor câmpului.

Nu se bat nici crai, nici oameni,
Și nici țări nu-și frâng hotare 'n cântul lui,
Dar cu fruntea blând Te roagă în răcoarea vântului
Peste țarina-i arată spor să sameni.

Pleacă-Ți Doamne mâna bună în pământ
Să 'ncălzești în podul palmei rodul lui,
C'o veni un cânt de vară peste fruntea lanului
Și s'o bucura de brațe grâul sfânt.

D. CIUREZU



Care-i noua problemă de stat ?

— Soluțiunea —

Prin cercetarea și documentarea noastră precizăm problema de stat ce trebuie soluționată, ca o *necesitate a sporirii circulației monetare până la satisfacerea în condițiuni normale a nevoilor activității naționale.*

Problema de stat este aceea de a crea și menține în țară condițiuni normale de dezvoltare a activității productive, și nici decum grija de a pune *în sarcina statului*, fie chiar prin conversiune, datoriile particularilor.

Nu ne interesează quantumul exact al datoriilor, fie ale agriculturilor, sau ale altor categorii de factori ai producției naționale. Este o greșală politică ce nu trebuie permisă în guvernarea unei țări, de a se da soluțiuni în favoarea unei clase sociale sau a unei categorii de interese punând la grea contribuție bugetul colectivității. Nu ne interesează nici dacă pasivul depășește activul debitorilor de tot felul, nici dacă *în condițiunile anormale de azi*, debitorii au sau nu posibilitatea de a amortiza datoriile lor prin rentibilitatea activității lor normale.

În condițiunile ce urmează a fi create prin politica statului, *fiecare debitor va găsi în instituțiunile de credit existente, conversiunea cea mai convenabilă*, de îndată ce piața națională a capitalurilor va dispune de o circulațiune monetară în proporție normală cu nevoile activității. Din jocul liber al cererii și ofertei de capitaluri disponibile este probabil să rezulte, în scurt timp, *condițiuni mult mai favorabile pentru debitori decât acelea pe cari le preconizează „soluțiunile de conversiune”* a datoriilor sub tutela statului.

O adevărată soluțiune trebuie, deci, bazată pe *schimbarea regimului capitalurilor din România* și nici decum în preluarea datoriilor de către stat în condițiuni destul de grele și pentru debitori și pentru stat.

O altă chestiune foarte importantă pentru rezolvarea problemei ce ne interesează, constă în faptul că pentru sporirea circulațiunii monetare, până la crearea de condițiuni normale, țara are nevoie de cel mult 25—30 miliarde de lei, ceea ce reprezintă *un spor de capital în circulație mult mai mic decât capitalul necesar statului pentru a prelua fie chiar numai datoriile agricultorilor, evaluate prin diverse studii și referate la 60—80 miliarde de lei.*

* * *

Orice încercare de a soluționa impasul în care se găsește țara de pe urma lipsei de capital este iluzorie și inoperantă, atâta timp cât în guvernarea țarei noastre nu vor fi respectate principiile de bază, ce formează cadrul și atmosfera activității capitaliste: *„Autoritate. Ordine. Justiție“.*

Respectul acestor principii, în înalta accepțiune a noțiunilor ce reprezintă, trebuie să devină un criteriu de selecțiune a partidelor politice de guvernământ.

Ele impun *stabilitatea legilor* și a instituțiunilor ca noțiune de justiție, legea fiind contractul dintre stat și capitalul angajat în întreprinderi.

Ele impun *siguranța capitalurilor* și a întreprinzătorilor sub scutul ordinii stabilite de legi și a autorității care le aplică.

Ele impun *respectul angajamentelor*, garantează echivalența schimburilor, selecțiunea valorilor, răsplata muncii și propășirea națiunilor în cadrul civilizației contemporane.

Prima condițiune ce se impune în prealabil oricărei soluțiuni este, deci, *un neclintit respect pentru principiile de guvernământ ce formează cadrul și atmosfera activității capitaliste.* Orice act de guvernământ ce are drept urmare evaziunea de capital, împiedicarea capitalurilor de a veni în România sau măcar crearea unei atmosfere de nesiguranță și suspiciune, este un act de guvernământ contrar intereselor actuale ale țarei.

A doua condițiune ce trebuie să îndeplinească orice soluțiune este aceea de a prevedea și a realiza *un aport de capital din afară, care oferit activității naționale să producă un spor al circulației monetare în proporție normală cu nevoile activității, spor care astăzi este evaluat de noi la circa 25 miliarde de lei.*

Orice soluțiune care nu satisface aceste două condițiuni prealabile, este iluzorie și inoperantă. *Este iluzorie, pentru că orice sacrificii ar consimți statul să mai facă, fie din resursele bugetare, fie din noui împrumuturi din afară, capitalurile vor continua să evadeze și regimul lipsei de capital cu dobânzile excesive se va menține, continuând procesul de ruinare a economiei naționale. Este inoperantă,*

pentru că fără aport de capital din afară, introdus și fixat printr'o tehnică specială în nevoile activității naționale, nu se poate obține sporirea circulației monedare și, deci, normalizarea regimului general al dobânzilor.

Mijloacele prin cari se prevede realizarea aportului de capital din afară în proporția nevoilor actuale, și mai ales tehnice de infuziune și fixare a acestui capital în nevoile circulației monedare naționale, formează soluțiunea propriu zisă.

* * *

Stadiul de ruină în care se găsește economia națională în 1930 și conjunctura defavorabilă a pieței internaționale pentru principalele noastre produse de export, ne obligă să nu sperăm în posibilitatea de a capta capital din afară prin intensificarea exportului produselor noastre disponibile, adică drept excedent al balanței comerciale, oricare ar fi eforturile noastre de organizare în acest scop.

Idiosincrazia ce au capitalurile străine pentru economia noastră națională, ne face deasemeni să credem că cel puțin 1—2 ani de azi înainte, nu putem conta pe un serios aflus de capitaluri străine pe cont propriu în România.

În condițiuni extrem de oneroase s'ar putea, desigur, realiza noi împrumuturi de stat. În stadiul de azi al economiei naționale, ele nu sunt deloc recomandabile. Fiscalitatea depășește azi puterea de contribuțiune bazată pe veniturile și rentabilitatea activității economice, și un nou împrumut ar necesita noi impozite și noi plăți în afară accentuând dezechilibrul financiar în care se sbate țara.

Preconizăm a se urmări printr'o politică de stat, mobilizarea capitalurilor investite în marile întreprinderi economice din România, prin colaborare oferită capitalurilor străine în condițiuni acceptabile.

Această politică de stat ar urmări obținerea în termen de 1—2 ani a aflusului de capital din afară, în limitele sumei de 30 miliarde de lei, după care s'ar putea începe în România o politică înțeleaptă de naționalizare, paralelă cu formarea capitalului național.

Credem că fără nici un prejudiciu pentru țară, s'ar putea realiza curând asemenea tranzacțiuni, și de stat și de particulari, tranzacțiuni prin cari s'ar aduce la dispozițiunea Băncii Naționale a României, pentru comptul statului și al întreprinderilor particulare, un disponibil de 30 miliarde de lei în devize străine.

Această politică ar prezenta avantajul de a înlătura dificultățile actuale, printr'o imediată transfuziune de capital din afară, fără a spori anuitățile noastre de plată în străinătate.

* * *

Un program financiar pentru utilizarea acestei sume ar reprezenta tehnica de infuziune și fixare în economia națională a unui

capital circulant de 25—30 miliarde de lei, adică tocmai sporul necesar circulațiunii monetare, pentru a provoca un nivel normal al dobânzilor în România.

Această masivă injecțiune de capital în România s'ar face bineînțeles într'o perioadă de timp compatibilă cu capacitatea de absorbțiune a economiei naționale, a cărei reacțiune de intensificare a activității va trebui supravegheată de conducătorii destinelor țării noastre.

Efectele binefăcătoare se vor simți dreptat cu dezvoltarea circulațiunii monetare, care va aduce după sine normalizarea creditului, intensificarea activității productive și accelerarea ritmului de propășire a țării pe toate tărâmurile de activitate națională. În doi, trei ani, am putea fi și noi în măsură de a progresa, alături de celelalte state civilizate, într'o Românie pe cât de „mare“ pe atât de „fericită“.

Să fie oare mai greu generației noastre de a realiza partea doua a acestui ideal național?

EUGEN LOTRU





In chestiuena manualelor didactice

In ședința Camerei dela 7 Iunie 1923 am făcut următoarea comunicare :

„Articolul 22 din *Regulamentul pentru cercetarea și aprobarea cărților didactice* are următorul cuprins: „Cărțile didactice primare aprobate și actualmente în curs de aprobare ale *inspectorilor învățământului public sau particular nu vor putea fi introduse în școlile din circumscripțiile respective ale acestor inspectorii*, chiar când aceste cărți didactice au fost lucrate în asociație cu alți învățători“.
(*Monitorul Oficial* din 6 Aprilie 1916, p. 212.)

Această dispoziție a regulamentului nu a fost și nu este respectată, cu toate că interesul învățământului nostru public cere tocmai acum, în epoca tendințelor de unificare în toate domeniile vieții noastre de stat, să fie cât mai riguros respectate dispozițiile menite a facilita punerea în valoare și în circulație nelimitată a celor mai bune manuale de cari dispune literatura noastră didactică.

Este fără îndoială în detrimentul învățământului nostru public a îngădui ca revizoratele și inspectoratele școlare să impună corpului didactic numai o anumită categorie de manuale, selecționate pur și simplu după îndemnul unor preferințe *personale* ori *politice*, sau chiar după acela al unor interese materiale, cari ar trebui să rămână excluse din administrația școlară.

Am aici copia unui ordin al revizoratului școlar din Sighișoara, care la 17 Iulie 1922 cu nr. 1.127 sub cuvânt că vrea să creieze

„o unitate în învățământ prin uniformitatea manualelor școlare“ impune învățătorilor „lista manualelor ce sunt a se folosi necondiționat în școala primară, *indicându-le totodată și librăriile*“, de unde sunt obligați a procura manualele școlare.

Această procedură este nepedagogică și nelegală, întrucât pune pe membrii corpului didactic în imposibilitate de a face cuvenite selecțiuni între *toate* manualele didactice aprobate de către autoritatea școlară centrală, despoinduri astfel de un elementar drept și deslegându-i de obligația ce o au de a urmări cu viu interes produsele literaturii noastre didactice, de a cerceta cari sunt cele mai corespunzătoare și de a le introduce *exclusiv pe acestea* în școlile lor.

De aci urmează de o parte regretabila nepăsare și desorientare a multor elemente din corpul didactic în chestiuni privitoare la literatura noastră pedagogică, iar de altă parte fenomenul nefiresc și păgubitor că manualele didactice clasificate de către comisiile de cenzurare ale ministerului instrucțiunii publice drept *cele mai bune*, nu pot nici decum să pătrundă în școlile din anumite circumscripții, ai căror inspectori sunt ei înșiși autori sau colaboratori ai manualelor didactice similare, dar mai slab clasificate de către comisiile de cenzurare.

Evident, că această impunere a unor manuale didactice de calitate inferioară, nerespectând dispoziția regulamentului, deschide calea procedurilor abuzive, putând să împiedice cu timpul, în măsură tot mai mare, circulația manualelor didactice bune, cari în interesul învățământului și al educației s'ar cuveni să aibă o răspândire cât mai largă.

Ar fi timpul să înceteze odată vechiul procedeu de a schimba manualele didactice, după cum se schimbă și alternează partidele politice la guvern. Un vechiu membru al corpului didactic (d. Spiridon Popescu) îmi spunea deunăzi, că mai înainte învățătorii rurali puteau să afle, care partid e la cârma țării după litera cea dintâi a abecedarului. Anume: când erau conservatorii la guvern, li se impunea un abecedar, care începea cu litera *a*, iar când veneau liberalii la cârmă, li se impunea abecedarul, care începea cu cuvântul normal *oi*...

Socot că perpetuarea acestui procedeu tradițional, condamnat de cel mai elementar bun simț pedagogic, pricinuește școlilor de stat foarte mari prejudicii de ordin moral, didactic și național, punându-le într'o situație de vădită și dureroasă inferioritate față de școlile confesionale-minoritare, unde selecționarea celor mai bune manuale didactice pot s'o facă bărbații de școală în deplină libertate, călăuziți exclusiv de criterii pedagogice și științifice, iar nu de *preferințe politice* sau de *cointeresări financiare*.

Îmi permit a întreba pe d. ministru al instrucțiunii publice:

„Pentru ce n'a supravegheat ca dispozițiunile art. 22 din suscitatul regulament să fie integral respectate și

„ce măsuri intenționează a lua pentru o cât mai riguroasă respectare a lor în viitor?”

D. dr. C. Anghelescu, atunci ministru al instrucțiunii publice a răspuns: „Am să cercetez și vă declar, că dacă voi găsi un revizor sau inspector, — și aveți încredere în ceea ce vă spun — care să-și impună cărțile profitând de situațiunea pe care o are în învățământ, voi lua măsuri riguroase în contra acestor inspectori și revizori.

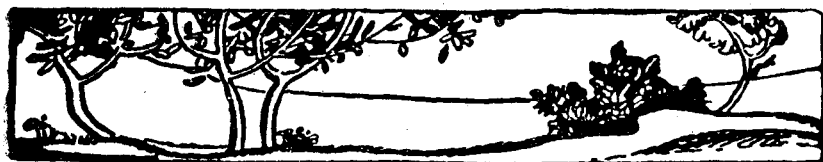
Mi s'a semnalat cazul revizorului din Sighișoara. Voi cerceta și fiți siguri, că dacă se va dovedi că acest revizor a făcut ceea ce spune părintele Lupaș, voi lua măsurile de rigoare“...

* * *

Nu știu, dacă cercetarea făgăduită de fostul ministru s'a făcut ori nu. Știu însă, că nici o „măsură de rigoare“ nu s'a luat împotriva celor vinovați. De aceea procedeul abuziv al elementelor parazitare din controlul școlar a putut continua în dragă voie, generalizându-se în tot cuprinsul României întregite până la îndrăzneala fără precedent, ai cărei martori am fost la începutul acestui an școlar, când ministerul instrucțiunii a dat unui deputat, profesor și coautor de manuale didactice, încuviințare să facă *inspecțiuni școlare* fără vre-un scop pedagogic determinat, ci probabil numai cu gândul rezervat de a da membrilor corpului didactic sugestii cu privire la „cele mai bune manuale“...

În loc de a se reveni la deplina respectare a dispoziției regulamentare din 1916, s'a atins tocmai rezultatul contrar: impunerea manualelor didactice nu numai de către inspectori și revizori, ci chiar de către deputați guvernamentali.

I. LUPAȘ



Criza germană

— Dela Hitler la Hindenburg —

Un vot, care fără să însemne o afirmațiune categorică de încredere în cabinetul Brüning, a respins totuș atacurile concentrice ale naționaliștilor și ale grupului comunist, amânând scadența tuturor conflictelor pentru mai târziu, dă atât Germaniei cât și Reichstagului răgazul de care aveau mare nevoie. Vor fi astfel câteva săptămâni de gândire și de reculegere pentru unii, de pregătire și de propagandă pentru alții. Importanța faptului nu trebuie redusă. Scrutinul, care, cel puțin pentru un moment, a adus laolaltă într'o atitudine de apărare deznădăjduită grupurile și oamenii cari susțin ordinea constituțională și socială actuală, este, fără îndoială, o primă victorie a bunului simț. Soluțiile cele drepte stau încă la îndemâna factorilor cu răspundere și a elementelor de ordine.

Deocamdată e liniște, cel puțin aparentă, ca după furtună. Țara, desmetecită din beția oratorică a campaniei electorale, are timpul să-și privească rănilile și să vadă greutatea ce stau în calea vindecării lor, iar aleșii săi, oricari ar fi ei, au puțința să înțeleagă realitatea și să-și măsoare răspunderile. Căci niciodată, dela 11 Noembrie 1918 și până azi, Germania nu s'a găsit în fața unei situațiuni atât de grele, și poate într'o primejdie atât de mare.

* * *

Primejdia este de rândul acesta cu atât mai reală, cu cât origina ei stă aproape exclusiv în dezechilibrul moral al națiunii germane. Războiul a fost urmat de o serie întreagă de greutăți, pe cari, pe rând, Reichul ori le-a învins cu hotărâre, ori le-a ocolit cu multă dibăcie. În zilele sângeroase ale revoluției spartachiste, în acelea atât de întunecate ale ocupațiunii Ruhrului, sau în timpul inflațiunii monetare, țara a acceptat orice sacrificiu și a știut să-și facă toată datoria pentru a salva moștenirea tragică a unui trecut istoric. Au fost încordări și jefse, pe cari numai un popor mare și conștient putea să le dea. Au urmat apoi, câțiva ani de minunăță refacere, și

de succese, poate, prea ușoare. Creditele, cari ocoleau anumite state învingătoare, porneau neconținut spre Berlin. Mari lucrări naționale, cum nicio altă țară nu și-ar fi îngăduit după război, chemau la lucru toate brațele disponibile și capitalurile cari emigraseră în ceasul primejdiei. Increderea, dinăuntru și din afara hotarelor, înconjură acest efort uriaș, această ofensivă a Germaniei învinse, susținută de o abilită propagandă în favoarea celor nedreptățiți și năpăstuiți. Industria germană lucra cu un maximum de randament, deschizând șantiere noi și construind ca prin farmec o enormă flotă comercială, care să ducă departe culorile și bogățiile Republicii imperiale. S'ar fi părut că, pe ruinele războiului, singură Germania găsisse drumul adevărat pentru cucerirea viitorului.

În tot timpul acesta, ca pentru a încununa o asemenea revanșă pașnică a țării, un om ca Stresemann, stabilind echilibrul perfect între un idealism pacifist și o politică de categorice revendicări naționale, mânuind cu tot atâta îndemănare argumentul umanitar ca și amenințarea „inevitabilului“, câștiga zi cu zi, ceas cu ceas, noi și hotărâtoare victorii, făcând pe nesimțite, însă cu o continuitate admirabilă, o adâncă spărtură în așezământul politic și economic dela Versailles.

Anii aceia, dela stabilizarea mărcii până la moartea marelui ministru de externe al Reichului, cu prosperitatea lor mai mult artificială decât solidă, cu echilibrul social și politic mai mult aparent decât îndreptățit, au însemnat, de fapt, prefața marelui crize pe care Germania o străbate azi. La origina lor se găsea în primul rând un optimism exagerat, și apoi o greșită apreciere a forțelor în joc și a problemelor ce trebuiau rezolvite. Greutățile se pot ocoli uneori, și increderea este de obicei un factor deciziv al victoriei. Pentru a obține însă o victorie care să dănuiască și care să nu se prăbușească în fața primei furtuni, trebuie să fii seamă atât de posibilități cât și de timp. O națiune, oricât de mare ar fi ea, nu poate să facă salturi nici în timp și nici în spațiu. Iar un dezastru, cu toate ruinele și cu toate punctele vulnerabile ce lasă viitorului, nu poate fi reparat depe o zi pe alta, cu artificii de calcul.

Germania, după primii ani ai păcii, a știut să îndrepte erorile inflațiunii monetare. Un decret care ipoteca întreaga avere națională a dat viață rent-mărcii și a readus etalonul de aur la Banca Reichului. Când însă, după alți aproape 5 ani de adevărată inflațiune psihologică, consecințele unor directive în parte greșite și a unor împrejurări neprevăzute și covârșitor de grele o pun în fața actualilor crize politice și economice, soluția nu poate fi găsită atât de ușor. Increderea ca și optimismul nu pot fi ipotocate. Șomajul nu poate fi desființat prin decret, iar, ceea ce este și mai grav, desordinea morală și desorientarea generală a maselor nu-și pot găsi corectivul în retorica războinică a altora. Și atunci, într-o izbucnire de violență populară, care sintetizează toate forțe contradictorii și confuze-cari slau în adâncurile sufletului german, milioanele de alegători trimit în parlamentul dela Berlin cea mai curioasă și mai paradoxală.

reprezentanță națională pe care o cunoaște istoria. Să deducem de aci, că Germania este în ajunul unei mișcări comuniste? Aceasta ar fi de sigur neexact. Să afirmăm, dimpotrivă, că spiritul naționalismului agresiv a cucerit țara, și că trebuie să ne așteptăm la un război sfânt al germanismului, ar fi deasemeni pripit, și poate tot atât de neexact.

Un fapt e cert. Incepe o epocă de deflațiune, care va cere cu atât mai multe jertfe, cu cât e vorba de o deflațiune psihologică. Consecințele ei se pot în parte întrevădea, ele însă nu pot fi încă nici precizate și nici limitate. Se vor resimți zguduiri destul de puternice, și ca în orice mare bătălie se vor înregistra morți și răniți. Mai departe însă, putem crede că echilibrul va fi regăsit. Sunt atâtea rezerve de energie în acest popor, încât când ele vor fi îndrumate bine, nu este criză pe care să nu o poată birui. Aceasta nu înseamnă însă, că atâta vreme cât politica germană se va sprijini pe vulcanul pe care se găsește azi, primejdia să nu fie considerată așa cum este, și că îngrijorarea să nu fie deopotrivă de întemeiată, în Germania, ca și în toate țările a căror soartă e legată de soarta ei.

Reichstagul din Octombrie 1930 este expresiunea unui val imens de nemulțumire populară. Spiritul șovinist întreținut și întărit de succesele ușoare ale ultimilor ani, proletarizarea unei burghezii urbane și rurale ruinată de prăbușirea mărcii, criza mondială a prețurilor cu repercursiuni mai grele pentru o țară care a crezut în puterea magică a supraproducției, șomajul cu tot cortegiul său de suferințe și de revolte îndreptățite, influența dizolvantă a propagandei comuniste ce se revărsa cu dărnicie dela răsărit, ca și reacțiunea, poate legitimă, a unui tradițional spirit de ierarhie și de autoritate, — toate și-au avut partea în izbucnirea de patimi care a dat naștere actualului Reichstag. Factorul determinant a fost însă desamăgirea imensă a unor mase, care abia acum își fac educația politică, și care, fără a cerceta cauzele și erorile, au făcut din votul lor un gest de protestare împotriva guvernului și a celor cari, după credința lor, poartă întreaga răspundere a prezentului. Iată un caz de psihoză colectivă, când dintre două primejdii și între două rele, o țară întregă face inconștient „*la politique du pire*”.

Marele învingător al zilei, uluit și depășit de propria lui victorie, este deocamdată Adolf Hitler. El are are astăzi, în parlamentul în care nu poate intra, nefiind cetățean german, 112 deputați cari toți poartă crucea încârligată la brațul cămașei și cari toți fac cu sfîntenie salutul fascist. Aceasta însă nu îi ajută nici să explice cum ar aplica programul național-socialist, și nici cum ar putea concilia, într'o ipoteză destul de neprobabilă, poruncile unui naționalism militarist și agresiv, cu metodele celui mai temerar și mai absurd socialism de stat.

Ceiace a realizat până acum acest talentat condotier politic este destul de remarcabil pentruca să îi recunoaștem adevăratul lui merit. El a știut să confişte, în folosul său și al partizanilor lui, ideea patriotice, lăsând în umbră acțiunea naționalistă a partidului Hugenberg, ca și formulele revanșarde ale dlui Treviranus. În același timp, el a

chemat la sine pe toți nemulțumiții de orice culoare și de orice crez, prezentând formule ultra-socialiste, cari îl apropiau de Moscova, pentru clasele proletare, ca și un anume radicalism agrar, care să-i atragă poporul dela sate.

Această primă etapă a luptei sale, favorizată de împrejurări și ajutată de paralizia mereu mai agravată a partidelor de ordine, s'a terminat pentru Hitler cu mare succes. L'a urmat imediat încercarea de a preface partidul său, dintr'un simplu instrument de distrugere și de negațiune, într'un organism de guvernământ. Procesul ofițerilor dela Ulm, acuzați de complot cu național-socialiștii, i-au dat prilejul pe care îl dorea. Ceasuri dearându-l, în fața curții supreme, și de fapt în fața țării întregi, șeful noului partid și-a expus doctrina și și-a anunțat programul. S'ar fi părut că era asaltul ultim pentru cucerirea opiniei publice și a puterei. Gândul însă l'a depășit și aici, dupăcum îl depășise victoria cu câteva zile înainte. Căci fără să prevadă consecințele, Adolf Hitler vorbind de cauzele dezastrului german, de revoluția din 1918, ca și de „putsch“-ul lui Kapp, a anunțat că atunci când va veni la putere, el va face procesul răspunderilor, și că multe capete vor cădea.

În timpul acesta, la Berlin, partizanii lui provocau lamentabile scene în Reichstag și spărgeau geamurile marilor magazine de pe Postdammerplatz. Fără să vrea, ei au dat prin acestea lucrurilor adevăratul lor înțeles. Și astfel, sub impresia amenințărilor dela Leipzig și în zgomotul ferestrelor sparte la Berlin, partidele de ordine, în numele unei conștiințe pe care o uitaseră și al unui instinct de conservare care amușise un timp, au format, în ultimul moment, o majoritate de apărare a constituției.

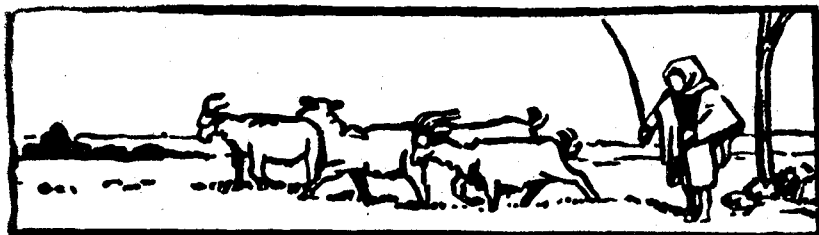
Atacul concentric, al comuniștilor ca și al partizanilor lui Hitler, a fost respins: moșiunile de neîncredere au fost refuzate și parlamentul amânat. Primul pas, spre regăsirea echilibrului pierdut a fost făcut. Mai este totuș mult, până la cristalizarea unei politici economice care salvând interesele vitale ale țării, să capete consensul unei majorități durabile.

Un punct fix rămâne deocamdată pe orizontul politicii germane: el este președintele Reichului. El are destulă glorie, pentruca să nu se teamă de a pune zăgaz demagogiei patriotice și destulă autoritate pentru a înfrânge gesturile revoluționare, dupăcum are prea mult respect pentru constituția Republicei, pentruca să nu o apere cu ultima energie.

Pe popularitatea lui, pe cumințenia și bunul său simț, forțele conștiente ale țării caută azi să sprijine o nouă îndrumare politică, de ordine, de melodică reconstrucție, și mai ales de realități.

Se poate astfel, ca acest Reichstag născut dintr'o izbucnire populară, sub semnul lui Hitler și al Moscovei, să reușească totuș să trăiască și să lucreze, sub acela al mareșalului Hindenburg.

VINTILĂ PETALA



Academia Italiană

S'a reproșat regimului fascist că nu s'a ocupat decât de refacerea politică și socială a Italiei, neglijând complect știința și artele. Mussolini și-a dat desigur seamă de necesitățile momentului și a procedat astfel pentru că a înțeles că refacerea politică și socială era mai urgentă decât refacerea artistică. De altfel, una depindea de cealaltă. În Italia evului mediu, artele au putut să înflorească pentru că au găsit un teren favorabil. Prosperitatea materială a Veneției, Florenței, Pisei și Romei a dat posibilitate să se desvolte și să trăiască și artele. Renașterea lor a fost o urmare firească a prosperității generale. Dovadă, că mai târziu, încetând prosperitatea republicilor italiene, artele și-au mutat reședința în Flandra, la Paris și aiurea, unde au găsit terenul favorabil necesar existenței lor.

Ghidat de învățămintele trecutului, regimul fascist s'a gândit mai întâi la crearea aceluși teren favorabil. Azi însă, când consolidarea politică și socială este un fapt aproape împlinit, când s'a creat prin urmare terenul, regimul se ocupă și de partea spirituală, pe care se părea pân'acum că o neglijează.

Inceputul l'a făcut prin fondarea Academiei Italiene cu sediul la Roma. Italia n'a fost lipsită nici până acum de asemenea adunări savante. Existau: Institutul Lombard, Academia din Turin și Bologna, Academia della Crusca din Florența, dei Lincei la Roma și încă zece altele; însă toate răspundeau numai unor interese locale, pe când noua instituție are misiunea să coordoneze și să dirigeze toată mișcarea culturală italiană.

Prin noua instituție, Roma, din capitală politică cum era până ieri, a devenit și capitala culturală și morală a Peninsulei, făcând astfel un pas mai mult, sub egida fascismului triumfător, spre unitatea integrală a Italiei.

* * *

Noua academie își are sediul într'un cadru de adevărată splendoare; în palatul „de la Farnesina“, care a fost un focar de artă pe timpul Renașterii și unde se văd încă frescele lui Rafael.

Așezat pe malul drept al Tibrului, mai jos de Vatican, palatul a fost construit, între anii 1508—1511, de Baldassare Peruzzi pentru cel mai mare bancher al creștinătății de pe atunci, Augusto Chigi. Dispunând de o sută de vase care circulau pe toate mărilor lumii, traficând cu tot Orientul, fiind din punct de vedere financiar sub sceptrul său papi, regi și chiar bogata Veneție, acest Rotschild al Renașterii, domina toată viața economică a epocii. În palatul îmbogățit cu marmoră, stofe, mobile rare și tablouri de Rafael, Chigi oferea papilor, cardinalilor, ambasadorilor, prinților și învățaților recepțiuni și banchete, exaltate de toți poeții și cronicarii timpului.

În vestibulul palatului pictat de mâna lui Rafael, în saloanele fastuoase, se desfășurau serbările luxoase și adesea în timpul meselor bogate, pentru a pune lumea în mirare, amfitrionul, după fiecare fel, ordona să se arunce în Tibru vesela de argint și aur. Această nebunie nu era de altfel decât aparentă. O plasă întinsă în fundul apei strângea tacămurile, farfuriile și cupele, astfel că gestul se reducea la o reclamă ingenioasă. Fără să sacrifice un soldo, Chigi păstra reputația sa de Cesus. În dosul acestei prodigalități aparente, se ascundea însă inteligența unui mare om de afaceri.

Augusto Chigi a murit în anul 1520, și 60 de ani mai târziu, imensa sa avere, ne mai fiind protejată de plasa fermecată și de prodigiosul spirit financiar al autorului ei, dispăruse. Moștenitorii au prădat-o. Palatul a fost cumpărat de cardinalul Farnese. Posteritatea nerecunoscătoare nu i-a făcut lui Chigi măcar cinstea să-i eternizeze numele prin cea mai mare operă de artă rămasă în urma lui. Din fericire, alt palat roman îi poartă încă numele: palatul ministerului de externe, deși ar fi fost mai nimerit ca tocmai „Farnesina“ să poarte numele creatorului ei și nu al cardinalului, care n'a avut alt merit decât că l-a cumpărat după moartea lui Chigi.

Palatul a trecut în urmă în proprietatea Bourbonilor napolitani. Aceștia l-au vândut unui principe de Ripalto, ambasador spaniol, ai cărui descendenți, la rândul lor, l-au vândut, în anul 1926, statului italian pentru modesta sumă de 12 milioane de lire.

* * *

Palatul a fost restaurat în mod inteligent și nemuritorii Italiei au acum la dispoziția lor cea mai frumoasă academie din lume. Frescele lui Rafael, a lui Giovanni de Udine și Giulio Romano servesc drept cadru lucrărilor lor.

Președinte al înaltei instituții a fost ales fostul președinte al Senatului, Tiffoni. În discursul de inaugurare, președintele a arătat că una din principalele îndatoriri ale academiei va fi curățirea limbii italiene de toți intrușii introduși, în cursul vremii, de presă.

Academia va ataca de asemenea problema unui mare dicționar al limbii italiene, care lipsește astăzi. Se mai proiectează și redactarea unei ample bibliografii, cuprinzând date asupra tot ce s'a editat în Italia, în domeniul științific, artistic, istoric și literar; publicarea memoriilor redactate de membrii academiei, precum și distribuirea de premii, de burse de studii și de pensiuni.

Academia, după unii dintre membrii săi, ar trebui să se ocupe și de alte probleme: de pildă, rezolvarea crizei teatrului, prin înființarea, la Roma, a unei scene naționale, care a lipsit până acum. Teatrele italiene nu-și au, ca aiurea, un domiciliu fix. Companiile cutreeră orașele mari și mici, de unde imposibilitatea directorilor de a angaja exclusiv forțe de primul rang. Astfel se explică că Eleonora Duse, Ermette Novelli, surorile Gramatica și alte stele ale teatrului italian erau sau sunt înconjurate de elemente mediocre.

Acestui rău vrea să-și puie capăt academia dela Roma, creind un institut național, după cum vrea să rezolve și altă criză, aceea a cinematografului. Se știe, că în anii dinainte de marele zăzboi, producția italiană înflorea în această ramură modernă a artei dramatice. Francesca Bertini, Maria Carmi, Lyda Borelli și alte artiste ale ecranului răspândiseră faima Italiei în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii. Azi însă filmul italian a dispărut aproape complet de pe piața mondială.

* * *

Acestea sunt, între altele, punctele principale cuprinse în programul celei mai fine academii. După cum vedem, programul este vast, mai ales că academia își propune să împrăștie în lume și ideia latinității, creiând o secție specială pentru propagandă. Din fericire, mijloacele pecuniare ce i-au fost puse la dispoziție de stat, prin Mussolini, sunt destul de bogate, pentru ca academia să-și poată îndeplini cu cinste rolul frumos ce i-a fost hărăzit.

Energia și puterea de muncă a șefului guvernului și fascismului italian, care a imprimat națiunii italiene un nou ritm de viață, va însufleși de sigur și pe membrii înaltei instituțiuni, îndemnându-și să-și dedice restul vieții spre propășirea nu numai a artei și științei italiene, ci desigur și a celor universale. Din acest punct de vedere crearea finerei instituții își are importanța ei deosebită și dincolo de granițele Italiei.

V. P. RÂMNICEANU



Sărbătorirea Scriitorului

Nu știu de ce, scriind în capul paginei expresia sintetică a gândurilor, cari își așteaptă emoționate nașterea lor grafică în fața hârtiei albe, mâna a tras fără voie un *S* mare pentru a indica complimentul indirect din forma lapidară a titlului. Se vede, că în subconștientul ființei mele, Mihai Sadoveanu și-a cucerit tăcut și trainic o autoritate, care ingenunche țirania regulilor gramaticale învățate cu atâta trudă în cei dintâi ani ai buchernaței liceale, dela mult răbduriul profesor Vasile Cireș. Mihai Sadoveanu este în adevăr *Scriitorul*, pentru că oricât se chinuia domnul Cireș să bage în mințile noastre crude abstracțiunile cursului său de limba română, intuitiv înțelegem, că isvorul nu pornește dela fântâna dsale didactică, și ne refugiam sub bănci pentru a citi cu înfrigurare *Povestirile căprarului Gheorghiiță*. Cu literatura de acum aproape 25 de ani a lui Mihail Sadoveanu ne-am cimentat o întreagă generație dragostea pentru limbă și ceea ce poate da ea ca realizare literară artistică. Să nu se supere venerabilul meu profesor de limba română, dacă mai trăiește, că în aceste clipe de răscolire a trecutului îmi îngădui să afirm, că fără chiagul literaturii lui Eminescu, lui Creangă și alui Mihail Sadoveanu toată osârdia dsale dascălească n'ar fi dus decât la o răvășire de cioburi gramaticale pe țalina ignoranței începuturilor noastre școlărești.

Dar, mai presus de aceste considerațiuni, cu totul personale și numai pe marginea obiectului, Mihai Sadoveanu este *Scriitorul*, pentru simplul motiv, că *a scris*. Cei cincizeci de ani ai vârstei împlinite sunt un prilej just, dar numai un prilej. Adevărul e, că în straița vârstei, sărbătoritul dela restaurantul hotelului Boulevard din

Capitală sau dela Teatrul Național din Iași, duce voinicește aproape 40 de opere. În anii din urmă, după pilda civilizațiilor mai vechi, s'au mai sărbătorit și alți scriitori. Am văzut alaiuri purtate în lungul și în largul țării, cântând osanale unor scriitori, cari o viață întreagă, ajunși la vârsta de acum a lui Mihail Sadoveanu, au stors cu trudă trei volumașe de eterne „bune promisiuni“ de viitor. Opera de maturitate nu făcea cot cu maturitatea de vârstă, cum face din plin acum. De aceea atunci se sărbătoriau scriitori, acum se serbează *Scriitorul*, profesionistul beletristicii naționale românești, în cele mai bun înțeles.

Ca un minier, fără grabă și fără svârcoliri, Mihail Sadoveanu a săpat metodic în vâna talentului său și a dat la lumină metalul prețios al unei literaturi, care nu se alterează nici cu vremea, nici sub influența acidă a curentelor de silită împropăștare a temelor de artă și exprimării lor. S'a zis despre opera lui Mihail Sadoveanu că înfățișează specificul românesc. Acest loc comun al catalogării critice este prea superficial pentru a se putea aplica fără greșală unei opere atât de profund diferențiată de banalul producției literare curente. Opera lui Mihail Sadoveanu, așa de umană, așa de bogat plină de înțelesul eternului mister al vieții, e desigur românească, pentrucă din imensa zămislire universală scormonește infima părticică de existență pe care o trăim; dar ea nu se oprește la „Frunză verde“ și „Hai leliță“, ci din părticica de creație dumnezeiască a ființei noastre naționale, el smulge prometeic misterele zbuciumului uman de pretutindeni. Zugrăveala descripțiilor pătrunde în adâncuri și svâcnește la suprafață insondabilul; epica povestirii răscolește întunecimile și le face să scânteze în mari învolburări sufletești. „Țara de dincolo de negură“, care nu s'a citat îndestul, e mai mult decât o expoziție de decoruri românești; în paginile acestei lucrări de anvergură universală, e sinteza întregii opere sadoveniene, profund umană, ca și în *Bordenii*, ca și în *Saia Haniș*, ca și în *Privești dobrogene*, ca și în *La noi în Viișoara*, ca și în *Hanul Ancuței*, ca și în *Impărăția apelor*, ca și în tot ce a scris Sadoveanu. Comoara din adâncuri a dat cristaluri diferite, dar înrudite, fierte în aceeaș isbucnire de lavă, iar *Țara de dincolo de negură* s'a închiegat cu vremea din topirea tuturor frământărilor acestora la un loc.

Dar mina nu s'a epuizat. Sărbătorirea de-acum a Scriitorului e numai un popas, prilej de inventariere a rodului de până astăzi. Minierul literar, ieșit o clipă în lumina crudă a bancheturilor, se va întoarce din nou în adâncuri, cu pas rar și măsurat, pentru a săpa mai departe, fără grabă și fără svârcoliri, cremenea misterelor existenții omenești.

Noroc bun!

D. I. CUCU



Cronica politicei interne

1907

Procesul intentat de d. mareșal Averescu ziarului „Chemarea” din Cluj nu s’a încheiat încă. De aceea, comentariile noastre asupra felului cum au decurs desbaterile ar părea, poate, prea grăbite. Ne rezervăm dreptul de a reveni, pe larg, după pronunțarea sentinței.

Nu săvârșim, însă, nicio nedelicatețe, dacă ne permitem câteva observații marginale. Insuș faptul, că d. mareșal Averescu, a doua zi după ce a primit însemnele celei mai înalte recunoașteri a serviciilor aduse în folosul patriei, încărcat de glorie militară și înconjurat de respectul unei țări întregi, se vede nevoit să se înfățișeze înaintea tribunalului din Cluj, pentru a frage la răspundere pe un calomniator abia ieșit de pe băncile școlii, ne arată cât de adânc a pătruns otrava patimei politice, și cât de mult s’a lăjit trista practică a demagogiei. Nu-i vorba, deci, de un caz izolat, a unui obraznic inconștient, care nu merita nici măcar onorurile unei acțiuni în justiție, ci de o adevărată molimă morală, care a cuprins, din nefericire, mintea slabă a unei părți din tineretul Ardealului, infectându-l cu virusul minciunii.

E profund greșită, deci, părerea celor cari și-au închipuit, că după douăzeci și trei de ani, se va face în capitala Ardealului, în mijlocul unei puneri în scenă senzaționale, procesul retrospectiv al răscoloților din 1907. Haita de hiene, răscolitoare de cadavre ale trecutului, s’a bucurat zadarnic. Povestea groazniciei revolte țărănești, care a zguduit din temelii edificiul social al României libere de ieri, aparține istoriei, cu toate ororile și răspunderile sale. Nimănui n’ar trebui să-i fie îngăduit a scormoni subț cenușa părjolutului de atunci, pentru a încerca să afâte porniri demult potolite. Cu atât mai puțin pentru a defăima cu nesocoștință pe oamenii, cari în acele zile de grea cumpănă și-au făcut întreaga lor datoric.

La 1907, d. mareșal Averescu a scăpat pentru întâia oară țara din ghiarele anarhiei, restabilind liniștea turburată de vântul nebuniei și cruțând României rușinea de a fi pacificată cu ajutorul armatei austriace, care se pregătea să trecă granița la Turnu-Roșu. În mijlocul tragediei deslănțuite, descătușat de orice legături interesate cu clasa stăpânitoare a pământului și străin de simțămintele de ură distrugătoare ale țărănimii răzvrățite, ostașul liniștit și senin, de o sobrietate spartană, care nu cerea nimic pentru sine dar se devotase în întregime patriei sale, nu și-a pierdut cumpătul, a privit pe deasupra încleștării de pasiuni, și și-a făcut datoria de apărător suprem al ordinii în stat.

După douăzeci și trei de ani, un rălăcit din noua generație a Ardealului, care nici măcar nu era născut pe vremea aceea, având aerul că cere socoteală întemeietorilor României întregite pentru faptele lor săvârșite spre binele obșteșc, închipuindu-și că orice îi este permis față de oricine în numele libertății scrisului, acuză cu o frivolă cutezanță pe învingătorul dela Mărăști, că a împușcat pe țărani la 1907.

Această nesocotință nu putea să rămână nerelevată, fiindcă nu-i o eroare a unui desmetic fără răspundere, ci apare ca rezultatul unei condamnabile încercări de corupție a fineretului de dincoace de Carpați, care, în tabăra de mercenari a partidului național-țărănist, a fost învățat să mânuiască împotriva tuturor frunțașilor acestei țări arma spurcată a calomniei...

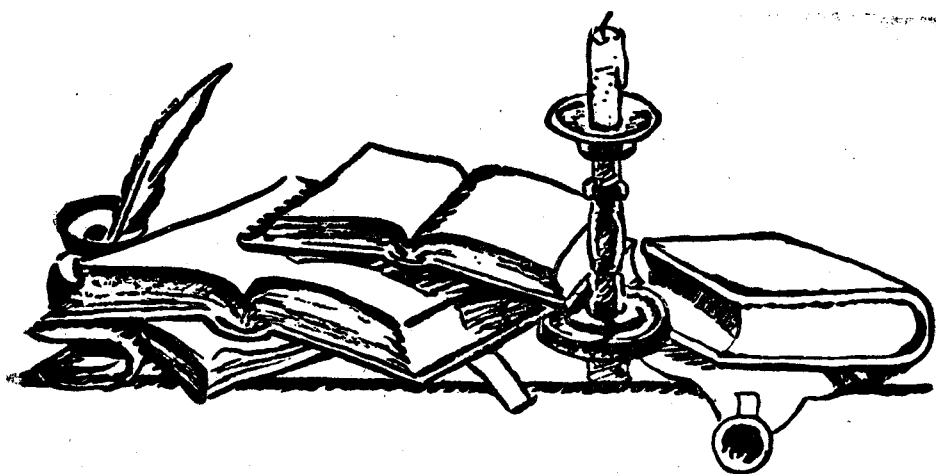
Chirurgia bugetară

Noua sesiune a Corpurilor legiuitoare, — ultima exhibiție a unui regim politic osândit iremediabil, — s'a deschis într'o atmosferă încărcată, pătrunsă de simțământul unei dureroase și necesare auto-flagelări.

E de prisos să mai amintim, că unica sarcină a guvernului Mironescu a rămas, în aceste zile grele, alcătuirea unui buget echilibrat, sortit să formeze cea dintâi treaptă a drumului anevoios spre refacerea noastră economică. O operă de chirurgie financiară, pe care, desigur, d. G. Mironescu ar realiza-o fără prea multe emoții, cu su-râsul profesional ce nu-l părăsește de când e prim-ministru, dar pe care partidul național-țărănist, purtând în spate povara unei însemnate clientele electorale, nu va avea curajul s'o întreprindă niciodată. Căci jertfa va trebui să înceapă cu sine însuș. Cu suprimarea sinecurilor, cu profilaxia cumularizilor, cu amputarea diurniștilor numiți la intervenția oamenilor zilei...

Își va tăia partidul național-țărănist craca de subt picioare? Se va vedea. Fenomenul nu ne-ar înfrista, dar ne-ar mira foarte.

A. H.



Cronica politice externe

— Englitera și Palestina —

Prin conflictul acut ce există între arabi și evrei în Palestina, guvernul englez întâmpină dificultăți serioase întru executarea mandatului său asupra acestei țări. Acest mandat l-a primit dela Societatea Națiunilor, pe baza declarației făcută în anul 1917 de lordul Balfour, încă în cursul războiului, prin care, lansând un apel către evrei, le făgăduia creierea unui cămin și stat național evreiesc în Palestina, sub protecția Engliterii.

Imediat după încredințarea mandatului s'a pornit colonizarea țării în stil mare, provocând însă nemulțumirea arabilor cari nu vedeau cu ochi buni, cum e și explicabil, afluența elementului evreesc.

Pentru a înțelege bine chestiunea, trebuie să ne dăm seama că Palestina este o țară mică, și că solul ei nu este în întregime productiv. Toată întinderea țării este de abia 23.300 km², mai puțin decât aceia a celor patru județe românești: Caraș, Severin, Timiș-Torontal și Arad, a căror întindere împreună trece de 24 mii kilometri pătrați. Populația pe acest teritor este, după evaluările făcute în anul 1929, de 815.700 suflete, dintre cari 154.300 evrei, 572.400 arabi, 80.000 creștini și 9000 alfe religii.

* * *

Nemulțumirile manifestate de arabi a îndemnat guvernul englez încă din anul 1922 să pună chestiunea în studiu, pentru a curma nemulțumirile, deslegând problema spre satisfacția tuturor. În acelaș an, lordul Winston Churchill a propus, printre altele, înființarea unui consiliu legislativ, compus din evrei și arabi, propunere care a fost însă respinsă de cei din urmă, astfel că reforma n'a putut fi înfăptuită și chestiunea a rămas în stadiul de mai înainte, ducând în anul trecut, 1929, la cunoscutele dezordini și turburări, cari au neliniștit adânc opinia publică europeană, mai ales cercurile evreiești de pretutindeni.

În urma acestor turburări, guvernul Mac-Donald, dorind să deslege problema, pentru ca guvernul englez să-și poată executa neturburat și cu succes mandatul său, a instituit comisiuni de anchetă și studii, însărcinând pe sir *John Hope Simpson* cu prezidarea unei asemenea comisiuni. Acesta și-a terminat de curând raportul său, în care, după cercetări ample la fața locului, insistă asupra dificultăților considerabile pe care le prezintă rezolvarea problemei și asupra necesității de a asigura dezvoltarea rurală a Palestinei, ceea ce va necesita cheltuieli mari și îndelungate eforturi. Populația arabă — spune sir Simpson — s'a înmulțit foarte repede, pe când terenurile disponibile pentru subsistența sa au scăzut cu aproximativ 100.000 hectare trecute în mâinile evreilor.

Sir Simpson conchide, că a face din Palestina nu numai un cămin național pentru evrei, ci și un stat evreiesc, e contrar spiritului în care s'a încredințat Englitterei mandatul asupra acestei țări, și că cea mai gravă dintre greșelile comise de guvernele engleze a fost aceea de a nu fi dat agriculturii, în afară de coloniile evreiești, dezvoltarea pe care o merită, situația țăranilor arabi nefiind întru nimic mai bună azi decât era pe timpul ocupației turcești.

În lumina acestui raport, guvernul laburist a publicat zilele trecute o *Carte albă* asupra Palestinei, în care declară categoric, că *nu există terenuri disponibile pentru imigranți*, în afară de cele ținute în rezervă de diferitele agenții israelite, *critică activitatea organizațiilor sioniste de colonizare* pentru că eforturile lor au sporit numărul arabilor lipsiți de pământ, și afirmă în cele din urmă că, *în materie de imigrare, guvernul dela Londra este autoritatea supremă*, contrar pretențiilor federalei generale evreiești.

* * *

Cartea albă a produs, cum era de așteptat, o adâncă decepție în toate cercurile evreiești, în special în cele sioniste din capitala Angliei, provocând demisia doctorului Weizmann, președintele organizației sioniste și al agenției evreiești din Palestina, precum și a lordului Melchett, vicepreședintele comitetului politic evreiesc.

În scrisoarea pe care Weizmann o adresează ministrului coloniilor, anunțându-i demisia din cele două posturi, el acuză guvernul englez că a înșelat speranțele poporului evreu, afirmă că Cartea

albă nu este în conformitate cu promisiunile lordului Balfour formulate în 1917, și declară că guvernul laburist, refuzând să coopereze în bună armonie cu organizațiile sioniste, a adoptat „o politică de negație a drepturilor poporului evreu, nimicind speranțele pe care și-le puseseră evreii în crearea unui cămin național în Palestina“

De altă parte, comitetul național evreesc a lansat în numele populației evrești din Palestina următoarea declarație:

„In ultimul său expozeu, guvernul englez a călcat angajamentul solemn luat de poporul englez față de poporul izraelit. Lipsit de orice politică constructivă, el nimicește ideia căminului evreiesc și reduce numai la evreii din Palestina obligațiile pe cari Engiltera le-a contractat față de totalitatea evreilor.

„Fără imigrație, nici terenuri — continuă declarația — căminul evreiesc nu rămâne decât o amară deriziune și o ipocrizie politică. Nu acceptăm acest verdict nedrept. Sperăm că guvernul englez nu exprimă și voința poporului englez. Dreptul nostru istoric de a constitui un stat național în Palestina este recunoscut de Societatea Națiunilor și de Statele Unite și a fost ratificat de toate guvernele engleze, dela declarația Balfour. Acest drept, care a fost justificat prin munca noastră, este mai puternic decât abuzul de putere al oricărui guvern.

„Nu avem încredere într'o administrație britanică dirijată de această declarație politică. Refuzăm să recunoaștem și să participăm la orice instituție parlamentară stabilită pentru a-ne împiedeca să reconstituim o patrie“.

La aceste manifestări ale organizațiilor evreiești se adaugă acelea ale partidelor politice engleze, cari iau deasemenea poziție împotriva Cărții albe. Astfel dl. Baldwin, șeful partidului conservator și sir Austen Chamberlain au adresat o scrisoare ziarului „Times“, criticând cele cuprinse în Cartea albă, iar dl. Lloyd George, șeful partidului liberal, care era prim-ministru în 1917 când s'a produs declarația Balfour, s'a asociat la protestarea celor doi fruntași conservatori. Într'o întrunire publică, șeful partidului liberal a spus următoarele:

„Ar însemna să călcăm un angajament pe care și l'a luat Engiltera față de evrei, atunci când căuta să câștige simpatiile lor în conflictul mondial; guvernul britanic nu are dreptul să ia o asemenea măsură fără a consulta pe foștii săi aliați.

„Sub pretext de-a împăca pe arabi, el se găsește pe punctul de a-și înstrăina o rasă și mai puternică și de-a da un „atout“ în mâinile tuturor detractorilor „perfidului Albion“. Nu este vorba de-a expropria pe arabi, însă nu se poate interzice evreilor de-a imigra în această țară pe care strămoșii lor au acoperit-o de glorie“.

* * *

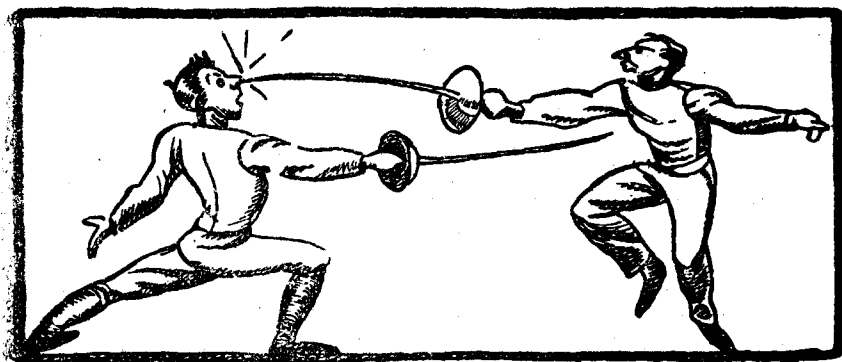
Abitudinea guvernului englez este explicabilă. Ea se bazează pe constatările făcute la fața locului de sir Simpson și ține seamă de

nemulțumirile arabilor, cari nu pot admite ca, încetul cu încetul, să fie deposedați de toate terenurile la care au preferenții legitime, și să fie siliți să emigreze.

Este explicabilă și atitudinea evreilor, cari puseseră mari speranțe pe declarația Balfour și pe protecția Englierei. După ce au fost încurajați să aștepte un fel de miracol din fondarea unui cămin național evreiesc, ei se văd azi în fața situației că guvernul englez, silit de împrejurări și nu de reavoință față de ei, trebuie să țină seamă de obstacolele naturale ce se ridică în fața unei întreprinderi de acest fel, într'o țară în care arabii, care nu sunt de loc dispuși să se resemneze, să fie deposedați de un teritoriu pe care s'au născut și pe care îl ocupă de drept și de fapt, și pe care formează 70% din totalul populației.

Situația guvernului Mac-Donald este foarte grea. El trebuie să tindă la o pacificare. Interesele cari se contrazic și se ciocnesc sunt însă atât de disparate, încât nu se poate prevedea realizarea acestei pacificări, fără renunțări și dintr'o parte și dintr'alta, renunțări la cari nu par dispuși, deocamdată cel puțin, nici evreii nici arabii. Ceiace este sigur, e că într'o țară atât de mică ca Palestina nu se poate realiza căminul național și statul evreiesc, decât dacă cei 500.000 arabi ar putea fi scoși din țară și instalați aiurea. Consimți-vor însă arabii să facă acest sacrificiu? Poate că da, dacă Marea Britanie le-ar oferi condițiuni favorabile în altă parte. Aceasta ar fi singura soluție, dacă nu se renunță la ideea de a se creia în Palestina un stat național evreiesc.

V. P. R.



GAZETA RIMATĂ

Doina lui Cassiu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Un prieten al „Țării Noastre” ne trimite aceste versuri închinat d-lui Cassiu Maniu pe cari le publicăm aci pentru a contribu la cunoașterea cât mai aprofundată a unei complicate personalități cugetătoare.

*Frunză verde, brad în munte,
Să luăm cu toți aminte,
Să vă scriu numai pe scurt,
Trăiască Cassiu Maniu născut!
Că e mare învățat,
Filozof și diplomat,
Știe zece limbi din lume,
Le vorbește de minune,
Filozof și diplomat,
Dar și mare literat¹⁾...
Om drept și milostiv,
Nu corupt și nici bețiv²⁾,
Nici cărfaș, fără păcate,
Tot cu fruntea stă pe carte,
Nu merge la cafenea (?)*

¹⁾ Dovadă opera în versuri: „Testamentul Impăratului Traian”.

²⁾ Beția de cuvinte nu contează.

Ci 'n minte-i Universitatea,
 Prim-ministru poate fi¹⁾.
 Apusul la noi se uită,
 Nu le place vorbă multă,
 Locul lui acolo este²⁾,
 Nu e vorbă, nici poveste...
 Pe vlăstarii tinerei
 Azi face oameni din ei,
 Nu corupți și tot stricați,
 Ci vlăstari adevărați,
 Ca neamul să se fălească
 Ici 'n țara românească.
 Il admiră chiar străinii,
 Decum noi și toți românii
 Il putem asemăna
 Cu David și Messia³⁾.
 Știe chiar cu violina
 De-și alină inima.
 Zice foarte delicat
 Cu armonica, chiar culcat⁴⁾.
 Suflând in ea așezat,
 Flăuta, picula și flûera
 Toate le știe cânta.
 In armonica cea mare⁵⁾
 Așa-și trage, neică Ioane,
 Așa cântă de frumos,
 Să trăiască sănătos⁶⁾...

I. BUDOI-DELEANU

— A nu se confunda cu autorul „Țiganiadei”

-
- 1) Foarte just. Dacă a fost și fratele mai mic, Ghiulucă!
 2) Ambasador la Roma, cel puțin.
 3) Nu se oferise d. Cassiu Maniu să stingă focul dela Moreni?
 4) Nu știm dacă Paganini putea să-i zică în aceeaș poziție.
 5) Talente, pe cari până acum admiratorii dlui Cassiu Maniu nu le cunoșteau.
 6) Bis!



ÎNSEMNĂRI

„Astra” și politica. — Noi, cari abia ne-am întors dela Caransebeș, unde cât pe aici era să intrăm într’o controversă intelectuală cu bătașii dlui Sever Bocu, știm prea bine ce s’a petrecut la adunarea generală a „Aștrei” pentru a ne mai împiedica de comentariile interesate ale presei guvernamentale. De data aceasta, să ni se dea voie să nu credem decât ceea ce am văzut cu ochii. Căci am fost cu toții martorii revoltați ai unui nedem scandal, pus la cale de triști agenți electorali, și deslănțuit cu indispensabila colaborare a unei cete de analfabeți cu cojoc, în stare înaintată de beție alcoolică.

Pentru întâia oară s’au introdus scandalagii de profesie în mijlocul unui sobor de cărturari, a cărui unică preocupare trebuie să rămână răspândirea culturii în părțile populare. Până acum, duhoarea de rachiu a acestor mușchetari ai urnelor nu pătrunsese decât în învălmășala pestriță a întrunirilor publice. Dar partidul național-fărănist, cu irezistibila-i înclinare spre sufragile hăimanalelor dela periferie, a în-

scris la activul său și această nouă ispravă, destinată să pună vârf tuturor nerușinărilor de până acum.

Încă din ajunul adunării dela Caransebeș, d. Sever Bocu, improvizatul director ministerial, vechi administrator de gazetă și azi guvernator fără atribuții al Timișoarei, dela înălțimea operilor dumisale literare complete dăduse sentința, fără drept de apel, vociferând în auzul cafenelei: — „Nu vom admite ca mitropolitul Bălan să prezideze, nu vom tolera ca Goldiș să fie reales președinte!...”

— „Nu vom admite... Nu vom tolera...” Cu drept cuvânt ne-am întrebat, în numele cui ar putea vorbi dl Sever Bocu în mijlocul unui așezământ cultural, cu care, până acum, a neglijat să întrețină vre-o legătură? Ne-am lămurit abia a doua zi, când am zărit pe cei 50 de ciomăgași, cu cizme grele și căciuli de oaie parfumate, instalați în mijlocul sălii, gata de luptă, sub ordinea sportivului d. deputat Leucuția, fost șef de echipă pe terenul de „foot-ball” al comite-

tului agrar. Am înțeles atunci ce ni se pregătește, și am regretat din adâncul sufletului nostru, că I. P. S. Sa mitropolitul Ardealului va fi nevoit să înfrunte zbierele unor asemenea intruși, culeși de prin cârciumi și tocmiși cu ziua să turbure bunul mers al unor debateri inaugurate într'un chip atât de sărbătorec de prezența Suveranului. (O firească modestie ne oprește să pomenim despre cuvântarea dlui Octavian Goga, publicată în fruntea acestui număr al *Tării Noastre*).

Am avut, deci, înaintea noastră această priveriște. Unanimitatea membrilor „Astrei” aclamând raportul comisiei de candidare, care a propus realegerea dlui Vasile Goldiș, iar o mică insulă de derbedei, muncitori cu palma, săteni și zarzavagii, introduși prin surprindere în adunare, vociferând și protestând după cum fuseseră dresați. Ce putea să facă I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae dela Sibiu, văzând de unde pornesc zbierele și constatând, că cei cari strigau împotriva dlui Vasile Goldiș nu erau și, judecând după înfățișare, nu puteau să fie membrii al „Astrei”? A proclamat, firește, reales pe d. Vasile Goldiș. Ne întrebăm: Ar mai fi fost loc și pentru o altă atitudine?

Acum, după ce planurile i-au eșuat, d. Sever Bocu se repede cu o avalanșe de insulte la adresa I. P. S. Sale mitropolitul Bălan, acuzându-l că a adus preoții „pe căprării” și cu „buletine false” pentru a împiedica alegerea unui unit în fruntea „Astrei”. Odată pornită, cascada obrăznicțiilor nu se mai oprește. Directorul ministerial al Banatului, uitând că vorbește despre o înaltă față bisericească, întrebuințează expresii ca acestea: „samovolnicie”, „huiduit de mulțime”, „dă cu piciorul”, „repetate declarații de supunere la adresa guvernului”, și așa mai departe. Furios, că n'a putut împiedeca cu ciomăgașii realegerea dlui Vasile Goldiș, d. Sever Bocu, dela înălțimea norocoasei dumisale cariere de demagog bălbăit, calcă până și cele mai elementare reguli ale bunicii cuviințe.

Cazul, ce-i drept, nu-i prea interesant. Un alt punct se cuvine să fie lămurit. Am auzit numeroase glasuri plângându-se, că politica și-a făcut apariția la „Astra”. Nici nouă nu ne pare bine. Dar judecați, cine poartă răspunderea? Oamenii partidului național-țărănist, aceiași cari au proclamat președinte al „Astrei” pe d. Vasile Goldiș înainte cu cinci ani, au ținut acum cu orice preț să împiedece realegerea acestuia, ca o răzbunare îndreptată împotriva unui fruntaș care-i părăsise. Iar pentru a face să izbutească desinteresatul lor proiect, s'au folosit de agenți electorali și de profesioniști ai ciomagului, pe cari i-a introdus în adunarea „Astrei”.

O asemenea provocare trebuia oare lăsată fără răspuns? Acum, noi întrebăm!

Modificarea legii electorale. — Deși în mesajul de deschidere a sesiunii Corpurilor legiuitoare nu s'a pomenit nimic despre necesitatea modificării actualei legi electorale, chestiunea s'a pus în discuție și s'ar părea că inovatorii în materie nu lipsesc. O gazetă guvernamentală a dat de veste, că d. P. Andrei, deputat majoritar, va depune un proiect de lege din inițiativă parlamentară, introducând un nou sistem de votare și de repartizare a mandatelor în Cameră și în Senat. Ziarul *Adevărul* a deschis o anchetă printre oamenii politici. Partidele, prin conducătorii lor autorizați, s'au grăbit să și spună cuvântul asupra unci probleme, care nu poate să le fie indiferentă.

După modesta noastră părere, orice schimbare ar interveni în legea electorală astăzi în vigoare, ar trebui să pornească dela constatările făcute în decursul experienței de zece ani a votului universal, corectând lipsurile evidente ale acestuia. Astfel, ne îngăduim să găsim foarte îndreptățite observațiile dlui mareșal Averescu, șeful partidului poporului, care, vorbind de proiectata reformă electorală, a spus:

— „Eu cred, că ar trebui, prin măsuri bine chibzuite, să se acorde un mai mare avantaj valorilor politice reale, pentruca să

se dea astfel o mai mare greutate puterii de apreciere și de judecată a Corpurilor legiuitoare. M'am gândit mult la aceste mijloace, și nu cred că sunt prezumțios dacă afirm că întrevăd o soluțiune, care ar putea duce la o mai mare preponderență a elementelor intelectuale în Parlament. Să nu se teamă însă nimeni. Nu e vorba de nici o atingere a principiilor înscrise în Constituție, și deci de știrbirea, într'un fel sau altul, a votului universal. Dar am convingerea, că este în interesul superior al statului ca țara să fie reprezentată și condusă de cei mai bine înzestrați sufletește și spiritualicește dintre fiii ei, și că trebuie să se facă totul pentru a i se asigura o asemenea reprezentare și conducere. Fără a fi vorba, deci, de vre-o știrbire a drepturilor câștigate, cred că nu e în interesul nimănui să lăsăm țara pe mâna inocenților în politică și a demagogilor fără frâu. Nu numărul trebuie să hotărască în mod absolut, ci și calitatea. A veni timpul ca creerul să-și reia locul de conducător și tutelar".

La aceste înțelepte cuvinte, parcă n'ar mai fi de adăugat nimic.

Ortodoxie și catolicism. — Multe discuțiuni inutile suportă hârtia de gazetă în România-intregită. Astfel, socotind desigur, că toate celelalte chestiuni la ordinea zilei au fost demult lămurite, ziarul *Patria* s'a lansat într'o interminabilă serie de articole, cu scopul de a rezolva până în cele din urmă întrebarea, dacă românii trebuie să rămână ortodocși, ca Ștefan-cel-Mare și d. Sever Bocu, sau ar fi mai bine să devină catolici, ca Samuil Micu și d. Romulus Boilă? Ca să nu rămână mai pe jos, s'a amestecat în vorbă și *Unirea* dela Blaj, care nici alminteri n'avea ceva mai bun de făcut, și, prin pana noului ei director, d. Augustin Popa, se grăbește să dea soluția cu o oră mai de vreme.

Ziarul *Patria*, în calitatea sa de oficios al unui partid care cuprinde în sânul lui destui credincioși ortodocși, nu-i atât de categoric, dar *Unirea* dela Blaj, gata tot-

deauna să arunce afurisenia sa împotriva bisericei-surori, deschide focul cu o declarație de război în toată rânduiala:

— „Ortodoxia, zice d. Augustin Popa, este o *haină străină*, care stânjenește dezvoltarea firească a sufletului nostru, și pe care *trebuie s'o lepădăm*“.

De ce? Ascultați dilema în care ne găsim: „Ori suntem latini și atunci trebuie să fim cu toții catolici, ori rămânem ortodocși și nu mai suntem latini“. Iată motivul pentru care *Unirea* conchide: „*Catolicismul este religia noastră firească, iar ortodoxia cămașa de forță pe care ne-au impus-o vremile vitrege*“.

Ce păcat, că atâția dintre cărturarii noștri cari jin condeii în mână nu cunosc îndestul valoarea vorbelor — și înțeleg atât de puțin tainele sufletești ale trecutului națiunii lor. Cămașe de forță? Dar un asemenea tratament brutal se aplică numai în ospicii, demenților furioși. Cum? Veacuri de-arândul, poporul românesc a trăit ca într'o casă de nebuni? Iar credința strămoșilor noștri, ce-a fost? Un dispozitiv, născocit pentru a ne potoli accesele de furie?

Dorința *Unirei* de a ne face pe toți catolici nu-i greu de înțeles. Nu mai stăruim asupra ei, deși, foarte mulțumitori am fi să aflăm din gura d-lui Augustin Popa, de pildă, dacă dumnealui, fiu al bisericei unite, se simte mai catolic decât Papa, sau ceva mai puțin. Să zicem, că toată redacția *Unirei* a primit nobila însărcinare de a face prozeliti în numele faimoasei formule a lui *filioque*. Nu li se pare, însă, clarissimilor canonici, că opera lor de convertire n'ar trebui să înceapă tocmai cu o astfel de ieșire violentă împotriva bisericei ortodoxe, care, de bine-de rău, a adăpostit în casa lui Dumnezeu, atâtea sute de ani, covârșitoarea majoritate a neamului românesc?

Calea de înțelegere nu-i tocmai fericită aleasă. Ortodocșii pot prea bine, la rândul lor, să răspundă că unirea religioasă dela 1700 a fost, într'adevăr, o haină străină impusă

cu silnicie, pentru a rupe solidaritatea noastră națională. Din legăturile noastre cu Roma s'a întărit conștiința latinității noastre, dar această conștiință a vibrat și în cugetul unui cronicar ca Miron Costin, care nu era greco-catolic.

Asemenea discuțiuni, cum spuneam la începutul acestei notițe, sunt însă inutile. Cele două biserici românești își au tradițiile lor, pe care ar fi bine să și le respecte reciproc. Iar dacă diferențierile profesionale vor dispărea dintre noi odată, să se știe că la acest rezultat nu se va ajunge prin insulta adresată unui întreg trecut, care stă la temelie sufletească a poporului nostru.

Chestiunea navală în Marea Neagră.

— *Le Temps* publică în unul din ultimele numere o lungă scrisoare a corespondentului său din Stambul, arătând că sosirea în Bosfor a unei escadrelor sovietice, compusă dintr'un crucișător, două contra-torpile și două submarine, a pus din nou pe tapet chestiunea navală în Marea Neagră.

Emoția cauzată de precedentă trecere prin Strâmtoarea a unei flote ruse venind din Marea Baltică nu s'a șters încă, și nu s'a uitat că reprezentantul guvernului român pe lângă comisiunea internațională a Strâmtoarelor ceruse garanții contra amenințării ce o constituia concentrarea în Marea Neagră a unei puternice flote ruse, întărită prin cinci crucișătoare, două distrugătoare și șapte torpile sosită din Baltica.

Corespondentul ziarului francez adaugă, că pregătirile războinice pe care le face Rusia prin reparația și fortificația arsenalelor, reorganizarea aviației maritime, lucrări de apărare în porturile Novorosiisk, Nicolaieff și Sebastopol, justifică pe deplin neliniștea unora dintre puterile interesate, inclusiv Turcia.

Englezii deasemenea ar fi urmărind cu atenție deosebită întărirea forțelor navale ruse în Marea Neagră și „nici celelalte mari puteri occidentale — continuă corespondentul — nu pot ascunde grija lor na-

turală în a urmări cu atenție înarmările rusești, față de repercusiunea pe care ar putea să-le aibă asupra situației politice internaționale, atât de complicată și neliniștitoare chiar și fără aceste înarmări”.

Vorbind în special despre România, corespondentul ziarului francez scrie :

„Proiectele Rusiei contra României, oricât de ascunse ar fi ele în ultimul timp, inspiră acestei puteri temeri și mai fundate din momentul ce pregătirile navale rusești au devenit evidente. Astfel, România, a cărei flotă a sporit de curând cu două distrugătoare, construite în Italia, proiectează crearea unei baze navale la Constanța; planurile ar fi chiar terminate. Aceste creațiuni se vor adăuga lucrări de fortificare a litoralului și construirea unui canal din marea Neagră în lacul Mamaia, care s'ar transforma astfel într'un refugiu inatacabil”.

Articolul conchide : „Acestea sunt efectele politice navale a Rusiei sovietice. Ea a redeșteptat temerile din trecut. Cu toate că limitată la o mare interioară, această rivalitate și urmările cari ar putea decurge nu sunt neglijabile. În politica internațională totul se leagă astăzi, și faptele cărora nu le dai decât o vagă importanță, cauzează adesea surprize mari”.

Ingrijorările, de care pare cuprins ziarul francez, nu pot fi decât și ale noastre. Bază navală și celelalte lucrări de întărire și apărare ne apar și nouă ca absolut indispensabile. Ne întrebăm însă dacă, în aceste momente de criză, România va găsi mijloacele necesare pentru a le putea executa, și ne mai întrebăm, de ce n'au fost ele executate până acum?

Au trecut 12 ani dela terminarea războiului, în care timp s'ar fi putut realiza ceva. Ne aducem chiar aminte, că pe vremuri, o comisiune de experți navali englezi fusese chemată în țară de primul guvern Averescu pentru a studia și formula un proiect pentru organizarea apărării noastre maritime. Nu știm însă rezultatul acelor studii. Desigur, comisiunea și-a ter-

minat atunci lucrările înaintând guvernului propunerile sale, însă guvernele următoare, liberale de astădată, având alte preocupări, le-au pus desigur la dosar, și mucesc și acum în arhivele ministerului.

Răspunsul Ardealului. — Adunarea partidului poporului ținută la Cluj în ziua de 16 Noemvrie are un sens mai profund decât acel al unei adunări dintr'un turneu de propagandă politică. Prin miile de țărani adunați din toate colțurile Ardealului și prin manifestațiile însuflețite de Duminecă, boala de care suferise viața politică a Ardealului desrobite trece în amintirea acestei provincii ca un regretabil accident.

Legenda mesianismului național-țărănesc a fost condamnată definitiv de categorica solidarizare a ardelenilor, pentru o operă constructivă și eminentamente națională, inaugurată în România-Mare prin principiile politice cari formează doctrina și programul de muncă al partidului de sub președinția dlui mareșal Averescu. Pentru Ardealul românesc încep din nou zilele de glorie, pe cari în tot trecutul lui le-a plătit cu sânge, și le-a încoronat cu izbândă ideii naționale.

Ardealul și-a spus cuvântul. Țăranii din Năsăud în sumanele negre ale regiunilor de granită, urmașii oțelii ai lui Avram Iancu coborâți din munții dovezilor de conștiință și vigoare românească, coloanele nesfârșite ale țăranilor blajini dar hotărâți din Satu-Mare și Sălaj, entuziasmul țăranilor din Someș și Bihor, s'au strâns Duminecă în piața Clujului, făcând legământ solemn de devotament și unire în jurul drapelului Mareșalului Averescu. Ardealul politic și-a încheiat capetele pentru a doua desrobire, desrobirea politică a poporului român, pe care un moment de slăbiciune și de condamnată credulitate în farsorii vieții noastre publice l'a aruncat pe un drum vicios și primedios.

Între Maniul tuturor șovăelilor și marelă făuritor al României-Mari, dl mareșal Averescu, Ardealul și-a ales în fruntea lui pe comandantul gloriei dela Mărăști. Un freamăt de viață nouă a încins țara românească, dela un capăt la altul al ei. Victoria partidului poporului s'a consfințit definitiv prin entuziasta solidarizare a maseilor cu conducătorii firești ai ei.

Dl mareșal Averescu, marele general al timpurilor de război și al timpurilor de pace, a chemat Ardealul la luptă. În adunarea de Duminecă, coloanele partidului poporului au încadrat în acțiunea lor Ardealul întreg, dornic de o viață rodnică și românească. Ardealul și-a spus cuvântul și în balanța opiniei publice cuvântul lui are o valoare indiscutabilă, prin stimulul moral ce călăuzește această provincie pe drumul reabilitărilor săvârșite în momentul suprem al vieții noastre publice.

Imagini uitate. — Gazetele partidului național-țărănist n'au știut să sărbătorească mai bine aniversarea celor doi ani de cărmuire, decât reproducând câteva fotografii, reprezentând demonstrațiile populare de simpatie, făcute la adresa guvernului... atunci. Nimic nou nu aflăm astfel. Știam și noi, că gloata naivă a manifestat acum doi ani pe străzi o pripită bucurie, crezând că instalarea la cărmă a dlui Iuliu Maniu însemnează revărsarea tuturor belșugurilor deasupra țării.

De atunci, însă, s'au mai schimbat lucrurile. Pentru a ilustra sentimentele de astăzi ale mulțimei, ar trebui ca gazetele partidului național-țărănist să tipărească, în locul clișeeilor ieșite din actualitate, unele priveliști ceva mai noi. De pildă, o fotografie dela cea mai recentă adunare a partidului poporului la Cluj.

Cu imagini uitate nu se sărbătorească decât evenimentele cari nu se vor reîntoarce niciodată...